

Грабар А. В.
студентка 2-го курсу
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ЗУПИНЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ СТАТУСУ АДВОКАТА

Термін «адвокат» походить від латинського слова «advocare», «advocatus» (закликати, покликаний). Це людина, яку закликають на допомогу, тобто він запрошений захищати в суді, вести справу. Розуміння сутності терміна «адвокат» також впливає з його ролі в суспільстві, тобто функціонального призначення адвоката, а саме щодо представництва, захиста або загалом надання юридичної допомоги. Деякі науковці розглядають адвоката в вузькому значенні, тобто адвокатом є лише юрист(захисник, повірений, юридичний радник тощо), інші застосовують більш загальний підхід. Вважають, що це будь яка особа, що надає юридичну допомогу [1].

На нашу думку дуже важливо, що надання правничої допомоги повинно реалізуватися особами, які відповідають певним вимогам, а також мають відповідну кваліфікацію. Отже, виходячи з цього всього, поняття «адвокат»-це є фізична особа, яка у встановленому законом порядку набула статус адвоката і завдяки ньому, право на здійснювання професійної діяльності щодо представництва, захисту та надання правової допомоги клієнту на засадах абсолютної незалежності.

Вважаємо, що тепер потрібно розглянути, що ж таке статус адвоката і як він може припинятися і зупинятися. Статус адвоката включає в себе відповідальність та гарантії його діяльності, поєднання прав та обов'язків адвоката, які закріплені не тільки в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також в різних галузях процесуального законодавства (цивільного процесуального), а також у різних корпоративних актах тих чи інших адвокатських об'єднань. Самостійність правового статусу адвоката-це коли адвокат може вільно, на свій розсуд, та в межах своїх повноважень надавати професійну правову допомогу своєму клієнту. Якщо незалежність адвоката- це основний принцип для здійснення адвокатської діяльності і він стосується всіх аспектів його діяльності, то самостійність пов'язана з процесуальною діяльністю і полягає у тому, що адвокатом є самостійний учасник процесу, який завдяки наданих йому повноважень має змогу вільно обирати методи надання правової допомоги своєму клієнту, і що важливо, несе дисциплінарну відповідальність за вчинені ним протиправні діяння.

У процесі своєї діяльності адвокати можуть вчиняти різні адміністративні правопорушення. І такі правопорушення завжди мають

негативні наслідки не тільки для честі і гідності самого адвоката, а і в цілому для такого інституту громадянського суспільства як адвокатура. За вчинення дисциплінарного проступку до адвоката повинно застосовуватися одне із дисциплінарних стягнень. Наприклад: штраф, попередження, припинення його адвокатської діяльності або зупинення в цілому. Більш детально ми розберемо про припинення і зупинення адвокатської діяльності.

Зупинення адвокатської діяльності відбувається на строк від одного місяця до одного року. За ч. 1 статті 31 закону про адвокатуру та адвокатську діяльність, право на заняття адвокатською діяльністю зупиняється у разі: 1) подання адвокатом заяви про зупинення адвокатської діяльності; 2) набрання законної сили обвинувальним вироком суду стосовно адвоката за вчинення злочину невеликої чи середньої тяжкості за який призначено покарання не пов'язане з позбавленням волі; 3) накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю (у разі повторного протягом року вчинення дисциплінарного проступку; порушення адвокатом вимог щодо несумісності; систематичного або грубого одноразового порушення правил адвокатської етики); 4) визнання адвоката за рішенням суду недієздатним або обмежено дієздатним [2].

Зупинення права на зайняття адвокатською діяльністю означає заборону адвокату надавати юридичну допомогу клієнту саме в статусі адвоката, але це не означає, що він не може від свого імені надавати особі представницьких послуг в суді, наприклад в цивільному, адміністративному судочинстві. Документ, який буде оформлювати повноваження представника в суді, буде не договір про надання правової допомоги між адвокатом і клієнтом, а довіреність, видана цією особою представнику.

Ч. 2 статті 31 закону про адвокатуру та адвокатську діяльність має в собі виключний перелік випадків накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю, а саме в разі:

1) повторного протягом року вчинення дисциплінарного проступку. Як на мене, то якщо адвокат протягом року повторно вчинив будь-який дрібний проступок, то до нього повинен бути застосований інший вид дисциплінарного стягнення, а саме догана, але як я знаю, то цей вид ще не відобразили в українському законодавстві;

2) порушення адвокатом вимог щодо несумісності. Як ми знаємо, то в разі виникнення обставин щодо несумісності, адвокат повинен у триденний строк із дня виникнення таких обставин подати до ради адвокатів регіону за адресою свого робочого місця заяву про зупинення адвокатської діяльності. Але на мою думку, то в законі повинна з'явитися норма, яка буде казати нам про те, що це дисциплінарне стягнення повинно бути застосовано лише до адвоката, який без поважних причин не подав заяву у визначений строк;

3) систематичного або грубого одноразового порушення правил адвокатської етики. Недоліком у цьому пункті є те, що в законодавстві

України немає легально закріпленого поняття як «грубе одноразове порушення правил адвокатської етики». Тому для того, щоб цей пункт став нам більш зрозумілим, законодавець повинен розкрити це визначення і більш детально дослідити його.

Припинення адвокатської діяльності – це є максимальна міра дисциплінарної відповідальності. Це право припиняється шляхом манулювання свідоцтва. За ч. 2 статті 32 Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність, накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю може застосовуватися виключно у разі: 1) порушення присяги адвоката України. Тут проблема полягає у тому, що в законодавстві нема чіткого переліка діянь, які б ми зрозуміли під порушенням присяги адвоката. Законодавець обмежився визначенням тексту присяги наведеному у п. 2 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність: «Я, (ім'я та прізвище), урочисто присягаю у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі».

А ось для суддів такий перелік є набагато ширшим. А саме порушенням суддею присяги є: вчинення ним дій, що паплюжать звання судді і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, в чесності та непідкупності судових органів, недотримання суддею вимог та обмежень, встановлених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»; умисне затягування суддею розгляду справи понад терміни, встановлені законом; порушення морально-етичних принципів поведінки судді (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про вищу раду юстиції») [2]. На мою думку, у тексті присяги адвокатів повинен бути чітко прописаний перелік порушень, а то виходить так, що майже кожне з них може бути порушенням присяги адвоката.; 2) розголошення адвокатом відомостей, що становлять адвокатську таємницю, використання їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб. Тут проблема полягає у тому, що за ч. 1 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність», адвокатська таємниця це є будь яка інформація, що стала відома відповідним суб'єкта. На мою думку, замість «будь якої інформації» повинно бути прописано: «інформація, яка спричинила негативні наслідки як для престижу адвоката так і для інтересів його клієнта; 3) заподіяння протиправними діями адвоката, пов'язаними із здійсненням ним адвокатської діяльності, значної шкоди клієнту, якщо така шкода встановлена судовим рішенням, що набрало законної сили; 4) систематичного або грубого одноразового порушення правил адвокатської етики, що підриває авторитет адвокатури України[1]. Ця підстава є ідентичною з підставою зупинення адвокатської діяльності.

Різниця лише у тому, що у випадку з припиненням адвокатської діяльності, таке діяння підриває авторитет адвокатури України. Проблемою тут є те, що в законодавстві не встановлені чіткі критерії віднесення проступку до такого, який підриває авторитет адвокатури. А це значить, що будь-яке діяння можна підвести під це формулювання.

Враховуючи вищевказане, можна дійти до висновку, що правове регулювання застосування до адвоката таких дисциплінарних стягнень, як зупинення і припинення права на зайняття адвокатською діяльністю не позбавлене прогалин та недоліків. Тому законодавець повинен більш чітко дослідити всі підстави для застосування цих видів дисциплінарних стягнень і внести зміни в законодавство України.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Заборовський В. В. Значення правозастосовної практики Європейського суду з прав людини щодо реалізації принципу пропорційності у відносинах між адвокатом і судом. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19956/1/dis_Zaborovsky%20V.%20V..pdf

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Храпенко Олена Олегівна***